

TIMBRO

NYTORGET

– SVERIGES MEST
BORGERLIGA PLATS

REFORMER FÖR EN LEVANDE STAD

ALBIN ZETTERVALL
APRIL 2026

Timbro är Nordens främsta marknadsliberala tankesmedja.
Sedan starten 1978 är uppdraget att långsiktigt bilda opinion
för marknadsekonomi, fri företagsamhet, individuell frihet
och ett öppet samhälle.

© Timbro
APRIL 2026
www.timbro.se
info@timbro.se
Sättning: Mikael Eisen
Omslag: Mikael Eisen
Foto: Mikael Eisen

NYTORGET
– SVERIGES MEST
BORGERLIGA PLATS
REFORMER FÖR EN LEVANDE STAD

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	9
HUR VI SÄNKER KOSTNADERNA.....	17
HUR VI FÖRENKLAR FÖR VERKSAMHETER	21
HUR VI TILLGÄNGLIGGÖR STADEN FÖR FLER.....	29
AVSLUTNING	31
KÄLLOR.....	35

OMFÖRETTAREN

Albin Zettervall är jurist och arbetsmarknadsansvarig på Timbro.

TIDIGARE PUBLIKATIONER I URVAL

- 50 miljarder och lägre sysselsättning – Tre S-förslag (2025)
- Bidragstak – Långt ifrån tillräckligt (2025)
- Ich bin ein Berliner - Varför Berlin är roligare än Stockholm (2024)
- Efter Tesla (2024)

INLEDNING

I våras flyttade jag in på ett hotell strax norr om Folkungagatan. Eftersom det var fullt på lämpliga Airbnb-boenden i närheten var hotellet det närmaste jag kom ett boende på Nytorget. Att flytta hit är omöjligt utan stort kapital eller decennier i kötid. Som nyinflyttad till Stockholm var mina tidigare erfarenheter av Södermalm små, och av Nytorget i princip icke-existerande. Att skriva om en plats kräver egna upplevelser. Under några dagar strosade jag runt i kvarteren och besökte caféer, butiker och ateljéer.

Nytorget är en av de borgerligaste platserna i Sverige. Bostadspriserna är astronomiska, lönerna är höga, och platsen präglas av ett rikt och varierat företagsliv. Hur kommer det sig att området ser ut som det gör, och varför är platsen lockande för så många?

Folkungagatan skär vågrätt genom östra Södermalm. Området söder om gatan är därför naturligt inrutad av de breda motortrafikgatorna Götgatan i väst, Ringvägen i syd och Renstiernas gata i öst. I mitten ligger Nytorget – en plats med rik historia. Från att ha varit skådespelsplats för ett av Anckarströms piskstraff till att ha en

central plats i Fogelströms Stadserie. Vid Nytorget 9–11, även kallad "Mahognyvillan", ägde den vilda bröllopfesten rum där Henning och Lotten träffade varandra. Brölloppscenen var baserad på en sann historia som ägde rum på samma plats.¹ Nytorget beskrevs i början av 1800-talet som en "nederlagsplats för orenlighet". På östra Södermalm startades textilindustrier som behövde textilarbetare, och snart var det trångt och eländigt i de små träkåkarna.

Bara ett stenkast från Nytorget, hos specerihandlaren Fredrik Karlsson på Södermannagatan 33, startade potatiskravallerna 1917. Under första världskrigets ransoneringssystem hade potatisen tagit slut. Handeln var kraftigt begränsad under kriget, samtidigt som skördarna hade slagit fel, vilket ledde till hunger i Stockholm. På Södermalm spreds rykten om att Fredrik Karlsson hade ett hemligt lager potatis, och på eftermiddagen hade över tvåusen personer samlats. Stämningen var upprörd. En del demonstranter tyckte att polisen var för våldsam, och när ridande poliser anlände kastades det stenar mot dem.

1. Stockholms stadsmuseum, Instagram, Inlägg skapat 1/11 2024.

Nitton personer häktades, och flertalet (även kvinnor) dömdes till böter.

Området som omsluter Nytorget kallas av mäklarna för SoFo (South of Folkungagatan). Namnet gör möjligen en lite ansträngd anspelning på SoHo i New York (South of Houston Street), men platserna har en hel del gemensamt. SoHo har genomgått en gentrifiering, och samlar många unga framgångsrika personer. Platserna präglas av ett rikt restaurang- och kulturliv, mode, vinbarer och nytänkande entreprenörer. Det låter som en miljö som borde präglas av borgerliga värderingar och personer – det är dock långt från verkligheten.

Vid korsningen Åsögatan/Nytorgsgatan börjar stadsmiljözonen, med mindre biltrafik och mer gågata och plats för uteserveringar. Bakom bilarnas betonghinder ligger exklusiva klädbutiker; franskt mode, friluftsliv och "Premium Pre-owned". Vid nästa korsning, Bondegatan/Nytorgsgatan, blir det mer dynamiskt. I gatuhörnet till höger ligger LYKKE café, vars affärsidé är socialt ansvarstagande kaffe. På andra sidan ligger Retro sportbar, med after work-öl för 42 kronor. Priset blir direkt slaget i nästa kvarter på Nytorgsgatan. På Continental Bar kostar den 39 kronor. Väl framme vid Nytorget slås man över

att den berömda platsen knappt ser ut som ett torg.

Första halvan är en konstgräsplätt med en fontän i mitten, andra halvan är en stor lekplats. Vid soligt väder är torget välfyllt av småbarnsföräldrar. Skånegatan är områdets huvudgata. Den domineras av restauranger och uteserveringar, men variationen av verksamheter är ändå stor: skivbutiker, klädbutiker, konstgallerier och till och med en radio- och grammofonreparatör. Precis öster om Nytorget ligger den privata förskolan Pysslingen, mest känt som förskolan som ledde till att Palme förbjöd statsstöd till privata daghem som drevs som aktiebolag. Bakom Pysslingen, upp mot Vita Bergen, satt Ulf Lundell i en sned liten stuga och skrev "Jack". I generationsromanen bor huvudpersonen där.

För att få en bättre förståelse för platsen träffade jag konstnären Lena Darning, som har drivit Galleri Darning i 30 år. Det är ett litet galleri som även rymmer hennes ateljé. Lena målar i naivistisk koloristisk stil, ofta med södermotiv. Hennes konst hänger till exempel på det klassiska Bajenhaket restaurang Kvarnen.

Hon berättar om ett långt och händelserikt liv, från korta äktenskap som ingicks på Hawaii till hur hon blev VD-sekreterare på Bonniers för att få träffa Evert Taube. Enligt henne har området

förändrats ganska mycket sedan öppningen i mitten av nittioalet. Framför allt var det fler näringsidkare som sysslade med hantverk på den tiden. På jularna samlades företagarna ute på gatan och drack kaffe och glögg. Hon berättar stolt över hur SoFo (eller Södermalm) år 2014 blev utsedd till världens tredje “coolest neighborhoods for fashion and beyond” av tidningen Vouge.²

Efteråt noterar jag att det fortfarande finns många hantverkare kvar i kvarteret. Några meter bort står det en besökare och rycker i en låst dörr till krukmakeriet. Ägaren kommer då halvspringandes från ett samtal med ägaren av den färgstarka inredningsbutiken på andra sidan gatan och låser upp för den eventuella kunden. Det verkar fortfarande finnas en kamratlig stämning kvar mellan företagarna i SoFo.

På den här delen av Södermannagatan har det under tio år varit bilfritt under somrarna. Det verkar vara uppskattat av de många näringsidkarna. Anledningen är enkel: Fler personer strosar runt på gatorna, vilket leder till fler spontanbesök och kunder. Blomsterhandlaren däremot överväger att flytta, eftersom en stor del av verksamheten handlar om att leverera

beställningar, vilket försvåras om man inte kan parkera utanför verksamheten.³

Gatorna är i stället i hög grad upptagna av uteserveringar. Inom en hektar samsas ett tjugotal olika restauranger. Soliga eftermiddagar är det svårt att hitta lediga bord. Förra året blev det fler bilfria kvarter, och den tidigare sommargågatan är nu bilfri året runt.⁴

Den engelska bokaffären frontar med ett helt bord om Palestina och sionism, och har flera bokhyllor av queer och kritisk rasteori-litteratur. LP-skiivställen hos Stadsmissionen är fyllda av prog och arbetarmusik. “Om åtta timmar” och “Hjalmar Branting in memoriam”. En av restaurangerna har klistermärken på dörren med motivet “SD=Rasister”.

Butikerna är av det slag som får Dennis Wedins blodtryck att sjunka. Inte ett Bröd och Salt så långt ögat kan nå. Det närmaste ett storkapitalistiskt uttryck som syns runt Nytorget är Seven Eleven och Urban Deli. Västra Södermalm, runt Mariatorget, anses vara det borgerliga Södermalm.

Jag sitter på en uteservering vid korsningen Södermannagatan-Skånegatan och tar en öl i eftermiddagsolen med en moderat bekant

2. Vouge, *Fifteen coolest street style neighborhoods*, 2014.

3. EFN, *Striden om Skånegatan*, 6/9 2025.

4. Stockholms stads hemsida, *Kvarteren runt Nytorget blir stadens andra stadsmiljözon*, 2025.

som bor i närheten. Området är inte bara lockande för vänstermänniskor. Bakom mig sitter bandet Movits. Över gatan kommer Markus Krunegård med familj dragandes på resväskor. Att platsen är populär för kulturpersonligheter är ingen överdrift. Platsen är onekligen en av Sveriges hippaste.

De flesta barer och restauranger stänger 23.00, och andra har öppet till 01.00 som senast. Resultatet blir att hela stadsdelen är stängd och tyst om man promenerar förbi 01.15 en lördagsnatt. I samtal med en sommelier på en av vinbarerna förklarar han att politikerna har bestämt att ingen får ha öppet senare än 01.00, på grund av att grannarna inte ska störas.

Södermalm i allmänhet, och Nytorget i synnerhet, har blivit en symbol för progressiv vänster. Nidbilden av området är att det befolkas av veganer, kulturarbetare och genusvetare, vars viktigaste hjärtefråga är att ogilla Sverigedemokraterna. I senaste valet blev Moderaterna fjärde största parti efter Socialdemokraterna (34 procent), Miljöpartiet (14 procent) och Vänsterpartiet (13,5 procent) med 12 procent av rösterna. SD kom på femte plats med 8,62 procent – hela 12 procentenheter färre än vad de fick i riket.

Det är en ekonomiskt välmående befolkning. Åldersgruppen 20–65 år har en snittinkomst på runt 46 000 i

månaden. Högt över snittinkomsten i både landet, länet och kommunen. Tre yrkesgrupper är överrepresenterade, information och kommunikation, företagstjänster samt personliga och kulturella tjänster. Endast 0,5 procent får ekonomiskt bistånd, jämfört med 1,8 procent i övriga Stockholm. 20 procent av invånarna har utrikes bakgrund, jämfört med 35 procent i Stockholm.

Det finns dock ingen naturlag som säger att platsen är vänster. I riksdagsvalet 2010 var Moderaterna överlägset största parti med 28,8 procent av väljarna på Nytorget (och Miljöpartiet näst störst med 18,2 procent av rösterna). I jämförelse med det nationella valresultatet var Moderaterna enbart cirka en procentenhet mindre på Nytorget. I valet 2022 blev Moderaterna åtta procentenheter mindre på Nytorget än i det nationella resultatet.

Som i många andra gentrifierade områden kan billiga bostäder leda till att personer med kulturellt, men inte ekonomiskt, kapital kan flytta dit. Konstnärer, bohemer och andra extravaganta personer flyttar in, vilket i sin tur gör området mer attraktivt. Många vill bo i närheten av häftiga personer som skapar spännande verksamheter, vilket trissar upp bostadspriserna. Att bo vid Nytorget är dyrt – kvadratmeterpriset för en bostadsrätt är vanligen

över 100 000 kronor. 62 procent bor i bostadsrätt, vilket är lägre än snittet på 70 procent i Stockholms innerstad.⁵

Stockholms fastighetsbestånd har förändrats kraftigt de senaste decennierna. I hela kommunen minskade antalet hyresrätter från 264 000 till 204 000 år 2012. Samtidigt har lägenheter i bostadsrättsföreningar ökat från 89 000 till 205 000 stycken. I grunden är det positivt med ägande och delägande. Det skapar större incitament att vårda sitt boende, och det är lättare att få ett starkare engagemang för närområdet. Det blir däremot ett problem om de mer flexibla boenden, som hyresrätter, försvinner på grund av en förödande bostadspolitik.

Det är i grunden de olika företagen och verksamheterna som gör Nytorget attraktivt. Utan verksamheterna skulle SoFo lika gärna kunnat vara Hammarby sjöstad, Traneberg eller Karlaplan. Alla områden kan inte vara Stockholms hippaste, men det finns mycket som kan förbättras genom att tillåta mer frihet. Detta gäller förstås även Nytorget.

Trots att många invånare i SoFo nog gärna vill tro att det är fundamentalt annorlunda i deras kvarter jämfört med andra stadsdelar i Stockholm, gäller svensk lag lika. Politiker bestäm-

mer ned till minsta detalj. Hur många sittplatser en restaurang ska ha, hur länge verksamheter ska ha öppet, hur skyltar ska vara utformade och hur personalstyrkan ska vara utbildad. Politikernas vilja av att kontrollera medborgarna är dock gammal.

1917 – samma år som potatiskravallerna utspelade sig vid Nytorget, blev Brattssystemet nationellt utspritt, vilket innebar att enskilda sprit- och vinbutiker löstes in för att ersättas av Systembolag. Även vin och öl vid varietéerna förbjöds, då de både konkurrerade med teatrarna men också ansågs vara osedliga av konservativa. I samma veva infördes även en nöjesskatt baserad på underhållningens seriositet.⁶ Kampen mot medborgarnas rätt att göra egna val och det roliga hade börjat.

Regelverken ligger fortfarande som en våt filt över Stockholms och Sveriges uteliv, och har sin grund i folkpartistiska och socialdemokratiska politikernas önskan att minska drickandet. I motbokssystemet var det en persons sociala status som avgjorde hur många liter sprit denne fick köpa. Systembolaget hade som uppgift att kontrollera medborgarna, och tog reda på allt från sjukhushistorik till underhållsbetalningar, för att bedöma om den

5. Fastighetsägarna.

6. Svensson, *Så roligt ska vi inte ha det*, s.56.

enskilde var rik och god nog att få köpa sprit. Om du var en gift kvinna, ung ogift man, eller arbetslös och bostadslös behövde du inte göra dig besvär. Bara i Stockholm jobbade 137 personer heltid på Systembolagets kontrollavdelning för att registrera personliga och privata uppgifter.⁷ Hembesök var inte ovanligt.

Utöver mattvånget var även restriktionerna för hur mycket sprit en gäst fick köpa mycket skarpa. Max 15 cl för män och hälften för kvinnor, och för att se till att motverka fusk fanns det spioner på restaurangerna som bevakade att personalen inte överserverade sina gäster. Restaurangerna var i hög utsträckning statliga och drevs genom Sveriges Allmänna Restaurangaktiebolag (SARA). Restaurangerna var uppdelade i tre olika klasser, den lägsta klassen kallades för folkrestauranger. 1938 förstatligades alla folkrestauranger och syftet blev att uppfostra gästerna. Folkrestaurangerna stängde tidigt på kvällen.

Dryckesrestriktionerna, och kabareförbudet avskaffades samtidigt som motboken 1955. Det innebar att SARA fick konkurrera på lika villkor. Efterfrågan på uppfostran var tydligen låg, då deras marknadsandel minskade med upp till 40 procent efteråt.⁸

Stadslivet har på det stora hela genomgått förbättringar de senaste decennierna. I början av 90-talet existerade knappt några uteserveringar i Stockholm, krogarna var få och klubbarna stängde senast 03.00. Viktiga reformer 1995 var att kommunerna tog över tillståndsprövningen från länsstyrelsen, och det kommunala vetot mot serveringstillstånd avskaffades. Vetot ansågs inte vara förenligt med europakonventionen, då det inte kunde överprövas i domstol. Efter att svartklubbarna hade blivit många och stora liberaliserades även öppettiderna i utelivet.

I Sverige är alla fasta serveringsställen i grunden fortfarande restauranger. Än idag är det inte tillåtet att beställa ett glas vin om man inte samtidigt kan erbjudas en varierad meny av tillredd mat. Till och med den välkända nattklubben Spy Bar är en restaurang, som trots att de öppnar 23:00 och stänger 05:00 måste ha ett fullt utrustat kök. Det enda undantaget är Ölhallen 7:an i Göteborg som på grund av gammal hävd slipper kravet på att servera mat.

Dessa regleringar är skuggor och arv från en tid när alkoholpolitiken var en förtryckande maktapparat, som fortfarande används slentrian-

7. Glasbankens Hemlighet, Sveriges Radio, 2003.

8. Hasselgren, *SARA – staten, supen, maten och folket*, Centrum för Näringslivshistoria.

mässigt och utan större eftertanke. Politikerna har lagt på så många krav och regler att det nästan är överraskande att någon orkar bedriva näringsverksamhet. En minskad politisk styrning genom mindre krav på strategiska dokument, kommunala serveringsutbildningar och ständiga tillsyner skulle inte leda till ett moraliskt förfall eller ett kaotiskt samhälle. Trots de liberaliseringar som skett de senaste decennierna har alkoholkonsumtionen minskat från 10,2 liter ren sprit till 8,4 liter de senaste 20 åren.

Nytorget skulle bli en roligare, intressantare och en mer dynamisk plats om människorna fick bestämma mer själva.

Fyrkantiga regler som är lika för alla gör företagandet likriktat. För varje krav som ställs gör man det svårare för mindre företag. För varje dokumentation och handlingsplan som ska göras premierar man de stora kedjorna som enkelt kan skapa rutiner eller ha särskilt anställda för att hantera "compliance". Om vi fortfarande vill ha småskalighet och ett innovativt näringsliv måste företagen lämnas i fred.

Hoppfulla borgerliga berättelser om staden måste fortsätta berättas. En viktig ingrediens är förstås ett roligare nattliv, men också stadsplanering som främjar handel och möten. För att en stad ska vara rolig och dynamisk

måste regelverket lättas. Nytorget är en av Sveriges mest borgerliga platser, men med mer borgerlig politik skulle Nytorget, och hela Stockholm, bli mycket bättre. Nu är det dags för nästa kapitel i liberaliseringar för företag och uteliv med avstamp från det aviserade avskaffandet av matkravet.

Med inspiration av den rika stadsmiljön som idag bara tillåts uppstå på väldigt få platser, kan vi göra städer roligare och friare. Förslagen nedan är spridda, både till sak och storlek, och syftar både till att främja företagens villkor och att göra staden roligare för besökare och invånare. I rapporten föreslås förändringar av både nationell lagstiftning och Stockholms stads egna regelverk. De regel- och avgiftsförändringar som föreslås i Stockholm kan med fördel appliceras i de flesta kommuner i Sverige.

HUR VI SÄNKER KOSTNADERNA

AVGIFTER FÖR SERVERINGSTILLSTÅND OCH LIVSMEDELSVERKSAMHET

Att följa olika regelverk är kostnads- och tidskrävande, men även formella och administrativa avgifter direkt till myndigheter leder till mindre lönsamhet, att investeringar uteblir, eller att verksamheten helt enkelt inte kan leva vidare. År 2025 var avgifterna följande:

För att få ett serveringstillstånd i Stockholm stad betalar man först och främst en ansökningsavgift för ett stadigvarande serveringstillstånd som kostar 12 590 kronor. Handläggningstiden är tre månader. Därefter ska man betala en årlig tillsynsavgift som består av fasta och rörliga avgifter. Den fasta avgiften är 3 150 kronor.

De rörliga avgifterna varierar beroende på öppettider och omsättning. Om en pub bara har öppet till 01 tillkommer ingen avgift för öppettider. Med längre öppettider varierar avgiften mellan 2 100 kronor och 10 490 kronor årligen. Den rörliga avgiften som baseras på omsättning varierar mellan 1 050 och 39 340 kronor.

Om man startar en ny bar (12 590 kronor i ansökningsavgift, 3 150 kronor i årlig avgift) och omsätter drygt två miljoner kronor (13 110 kronor i avgift) och har öppet till 03 (4 200 kronor i avgift) blir kostnaden 33 050 kronor enbart i handläggningsavgifter för ett serveringstillstånd.

Utöver avgiften för serveringstillståndet måste en bar även anmäla sin livsmedelsverksamhet till Miljöförvaltningen. Anmälningssavgiften för livsmedelsverksamhet är 1 790 kronor. Vid livsmedelskontroll är kostnaden 1 790 kronor per timme och en typisk kontroll tar fyra timmar. För medelstora restauranger ska kontroll ske två gånger per år.⁹ Det blir totalt 16 110 kronor första året för en ny restaurang.

En nyöppnad bar som har öppet till 04 och omsätter över två miljoner betalar 53 350 kronor i anmälningss- och kontrollavgifter för serveringstillstånd och livsmedelsverksamhet första året. Detta drabbar företag som sköter sin verksamhet utan fel, och som inte heller har bett om kontrollerna. Om Skatteverket beslutar sig för en extra granskning av en persons

9. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
<https://tillstand.stockholm/tillstand-regler-och-tillsyn/servering-av-mat/avgift-till-livsmedelskontrollen/>

deklaration, blir det ingen extra avgift om uppgifterna är riktiga. Den principen bör även gälla företagen i kommunerna.

- Stockholm stad bör kraftigt reducera sina tillstånds- och tillsynsavgifter, alternativt avskaffa dem.

KRAV PÅ UTBILDNINGAR OCH ORDNINGSVAKTER

Längre öppettider är behäftade med mycket hårda regler och villkor. För att få ha öppet efter klockan 01.00 ska bland annat alla anställda som sysslar med servering genomgå kommunens STAD-utbildning (Stockholm förebygger Alkohol- och Drogetproblem). Utbildningen tar två heldagar att genomföra och avgiften är 2 200 kronor. Dessutom ska man anmäla till staden att personalen gått STAD-utbildningen. Syftet med utbildningen är att skapa en trygg krogmiljö genom en ansvarsfull alkoholservice genom att inte servera överförfriskade eller minderåriga. En krog som serverar berusade eller minderåriga människor riskerar att bli av med serveringstillståndet och den enskilde bartendern riskerar straffrättsligt ansvar. Det finns med andra ord tillräckligt goda incitament att följa reglerna även utan STAD-utbildningen.

Enligt Stockholms stads regler måste restauranger som har öppet senare än 01.00 ha två ordningsvakter från 22.00. Om restaurangen ska ha öppet senare än 03 krävs dessutom fyra ordningsvakter från midnatt till stängning, oavsett om baren har haft tidigare ordningsstörningar eller inte. Det spelar inte heller någon roll om baren bara har plats för 40 gäster eller 400 gäster (efter 401 gäster ökar kravet med en ordningsvakt per hundratal gäster.). I och med kravet på fyra ordningsvakter från midnatt vid öppet efter 01 blir det nära ekonomiskt omöjligt för mindre barer att ha öppet sent. Det är en ordning som främjar stora företag och missgynnar små.

En mindre restaurang som vill ha öppet till 04 två nätter i veckan måste (med en försiktig uppskattning) betala ungefär 40 000 i månaden för ordningsvakter.¹⁰

- Avskaffa kravet på STAD-utbildning på personal vid sena öppettider
- Avskaffa kravet på ordningsvakter vid sena öppettider

10. Beräknat på att en ordningsvakt kostar 500 kronor i timmen att hyra in.

AVSKAFFA TOBAKS- FÖRSÄLJNINGSTILLSTÅNDET

För tio år sedan var det vanligt att kunna köpa snus eller cigaretter på puben eller klubben, men idag är det ovanligt. Reglerna för försäljning av tobaksprodukter ändrades 2019, och kräver nu för tiden tillstånd från kommunen i stället för en anmälan. Detta är kostnaderna för ett tillstånd i Stockholm stad 2025:

- Ansökan om tillstånd för att sälja tobak: 9 970 kronor
- Ansökan om tillfälligt tillstånd för att sälja tobak: 6 820 kronor
- Tillsynsavgift: 6290 kronor

Från att man har skickat in ansökan får man räkna med en handläggnings-tid på fyra månader.

Dessutom krävs det ett framtående av ett "lämpligt" egenkontrollprogram för både tobak och tobaksfria varor. Vill man även sälja tobaksfritt snus är det en annan anmälan som krävs. Det är knappast särskilt lönsamt med försäljning av nikotin- och tobaksprodukter på en pub med så dyra avgifter. Att pubar inte säljer produkterna leder till försämrade service när en gäst måste lämna serveringsstället för att köpa nikotin, och samtidigt blir det en extra börda för

tobaksbutiker och kiosker med små marginaler.

- Regeringen bör avskaffa tillståndskravet för att sälja nikotin- och tobaksprodukter, och återinföra regelverket innan lagändringen 2019.

SÄNK ANSTÄLLNINGS- KOSTNADERNA

För att verksamheter ska kunna frodas och erbjuda bra service måste man vanligen ha arbetstagare. Svenska anställningskostnader är skyhöga. I flera decennier har facken drivit igenom extra höjningar för de med lägst löner, vilket lett till att skillnaden mellan att vara nyanställd och att ha flerårig erfarenhet är mycket små. Ingångslönerna som andel av genomsnittslönen brukar kallas minimilönebettet. Minimilönebettet var år 2024 87,7 procent i hotell- och restaurang och 88,5 procent i detaljhandeln. Vid millennieskiftet var motsvarande andel 78,2 tillika 79,4 procent.

Det har lett till att Sverige har en relativt liten servicesektor, vilket är problematiskt ur två hänseenden. För det första innebär det att servicen blir sämre, när färre ska göra mer, alternativt att servicen försvinner helt och hållet, då kostnaderna blir för höga och det inte längre är lönsamt att

bedriva en personalintensiv verksamhet. För det andra bidrar det till Sveriges höga arbetslöshet bland unga och utrikes födda, som är överrepresenterade i hotell- och restaurangbranschen och parti- och detaljhandeln. Mellan 2011 och 2015 var runt 27 procent av de som anställdes från arbetslöshet inom hotell och restaurangbranschen födda i Afrika eller Asien, motsvarande andel i byggnadsbranschen var 5 procent.¹¹

Som lök på laxen har Sverige bland de högsta arbetsgivaravgifterna i Europa på 31,42 procent av lönen. Med lägre kostnader skulle fler kunna ha öppet längre, personaltätheten öka och fler verksamheter frodas.

- Sänk ingångslönerna genom en särskild anställningsform¹²
- Sänk arbetsgivaravgifterna

11. Daunfeldt, Johansson & Westerberg, *Vilka företag bryter utanförskap bland utrikes födda?*, HUI Research, 2018.

12. Till exempel Lågtröskeljobb, som föreslås i Timbros rapport *Bidragstak – Lång ifrån tillräckligt*, 2025.

FÖRENKLAFÖR UTESERVERINGAR

Uteserveringar gör svenskar glada. En av de starkaste symbolerna för att vintern snart är över är den första ölen utomhus. Det är dock inte bara för verksamheter att ställa ut några stolar och bord. Detta är några av kraven för att få ha en uteservering:

- Ansökan om polistillstånd (990 kronor i handläggningsavgift)
- Uteserveringen ska ha en stabil avgränsning, till exempel ett staket.
- Allt ska rymmas innanför avgränsningen, till exempel menyskyltar och blommor.
- Uteserveringen ska vara tillgänglighetsanpassad.
- Uteserveringen ska vara städad och fri från reklam.
- Man får inte bygga golv utan särskilt medgivande från trafikkontoret
- Man får inte sälja varor från uteserveringen till passerande kunder om det inte ingår i ditt polistillstånd

Stolar och bord bör i normalfallet få ställas i direkt anslutning till verksamheten. För inspiration kan man se till Stockholms handelskammares tidigare förslag om "Stockholmsmetern", som innebär att restauranger och andra verksamheter får möjlighet att utan avgift eller tillstånd ställa ut bord och stolar en meter utanför sin lokal – året runt. Dessutom bör kraven på en stabil avgränsning och tillgänglighetsanpassning avskaffas.

FÖRENKLAREGLER FÖR SKYLTA

Vill du sätta upp en skylt eller ändra en nuvarande? Grundregeln är att du behöver bygglov.

Ska du sätta upp en mellanstor skylt på fasaden? Det är avgift först för att få lov, och sedan en avgift på genomförande. Handläggningsavgiften är 990 kronor. Vill du ställa fram en menyskylt eller en gatupratare vid ingången? Det är inte tillåtet.

Den enda gatuskylt som tillåts är en överdagensskylt (som det också krävs polistillstånd för). Den har följande krav:

- Rundade ytterhörn – för att minska risken för skador vid passage.
- Justerbara ben – för att skylten ska kunna ställas rakt samt direkt emot husvägg.
- Infästning – för att hindra att skylten välter ska den vara fäst i fasaden.
- Färg – rekommenderad färg är grön NCS 8010-G10Y. För andra

färger behövs det stämmas av med trafikkontoret.

- Belysning – om skylten har belysning får den inte vara bländande.
- Reflexer – gula reflexer som sätts på det utstickande hörnet. Tre reflexer placeras 32 cm respektive 152 cm ovanför marken.
- Avstånd mellan mark och underkant – får max vara 7,5 cm så att synskadade kan känna av skylten med petkäpp.

Med tanke på att ytterst få av Stockholms näringsidkare följer dessa regler kan de lika väl avskaffas. En enkel grundregel bör vara att skyltarna inte får vara i vägen för människor som passerar.

AVSKAFFA KRAVET PÅ DANSANMÄLAN

Regeringen avskaffade danstillståndet sommaren 2023, men det ersattes istället med en obligatorisk dansanmälan till polisen, då det räknas som en offentlig tillställning. Problemet är att förändringen verkar ha gjort det krångligare för företagen. Från att betala 700 kronor för ett års danstillstånd ska man idag anmäla varje tillfälle till polisen. Lokalens planlösning, säkerhetsplan, antal ordningsvakter, hur många gäster man förväntar sig,

ska bifogas. Krögaren Torbjörn Jons-son i Karlskrona blev åtalad efter att ha anordnat ett alkoholfritt diskotek för ungdomar, då han hade glömt att anmäla just den danstillställningen till polisen.¹³ Kravet på tillstånd uppkom för att motverka det så kallade dansbaneeländet, alltså att ungdomars dans var förtäckta parningslekar och att de lyssnade till omoralisk musik. Det saknas skäl till varför dans på lokal ska vara anmälningspliktig, och bör således tillåtas utan anmälan.

- Avskaffa kravet på att anmäla dans till polisen

LÅT PUBARNA HA ÖPPET SOM DE VILL

I alkohollagen (8 kap. 19 §) stadgas att alkohol enbart får serveras mellan klockan 11.00 och 01.00, om inte kommuner beslutar om egna tider. I Stockholm har man beslutat att en restaurang kan få tillstånd att ha öppet till 05 (med förbehållet om väldigt hårda krav på verksamheten, se ovan). En verksamhet bör få ha öppet så länge den vill. Den enda skillnaden det bör leda till är färre hemmafester. Politiker bör inte godtyckligt få bestämma

hur länge medborgarna ska ha rätt att förfriska sig på lokal.

I Stockholm stad ska stadsdelsnämndens, miljöförvaltningens och polismyndighetens yttranden tillmätas stor betydelse vid beslut om ett serveringsställe ska tillåtas ha öppet efter 01. Myndigheter som sällan förknippas med ord som utveckling, spontanitet och kul. Lagen bör inte ange någon normaltids för alkoholserving, och kommunerna borde på egen hand tillåta mer generösa öppettider. Om det skulle uppstå stora ordningsproblem eller störningar bör politiker och tjänstemän vidta åtgärder efter problemen uppstått, och inte begränsa verksamheter på förhand.

- Avskaffa normaltiden för serveringstillstånd – utgångspunkten bör vara att man får ha öppet så länge man vill

AVSKAFFA KRAVET PÅ PERSONALLIGGARE

Den första januari 2007 infördes det krav på personalliggare för restauranger och frisersalonger, och sedan dess har fler branscher inkluderats som byggbranschen, tvätterier, fordonsservice, och kropps- och skönhetsvård.

13. Tidningen Näringslivet, Trots slopat danstillstånd – nu straffas företagare: "Blivit galet snett", 2024.

En anställd måste registrera sig när de kommer till arbetsplatsen och när de lämnar den. Syftet är att Skatteverket ska kunna se om svartarbete förekommer på arbetsplatsen genom att vid kontroll jämföra personalliggaren med den arbetande personalen.

I praktiken har det dock inte varit ett effektivt verktyg för att bekämpa svartarbete, och i stället inneburit att små och oavsiktliga misstag inneburit dryga böter för näringsidkare.¹⁴ Enligt Företagarna har avgifter tagits ut bland annat för att fel penna har använts eller att det tagit 30 minuter att få ut förra årets uppgifter.¹⁵

Om en regel är ineffektiv och skapar problem för hederliga företagare bör den avskaffas.

- Avskaffa kravet på personalliggare

LEGALISERA GRATIS ÖL OCH VIN.

I civiliserade länder kan man bli bjuden på en öl av bartendern, och ibland till och med en kanna margarita om man är ett större sällskap. Det är trevligt och civiliserat. Inte ens frisören får bjuda på ett glas vin under tiden kunden väntar. I alkohollagen 7 kap. 2 § stadgas att den som säljer alkoholdrycker endast får ge gåvor som varu-

prov, och att alkohol inte heller får ges som gåva vid marknadsföring av tjänster eller vid försäljning av andra varor. Alkohol får inte ens förvaras i en butikslokal som inte är ett serveringsställe. Det bör vara en självklarhet att en näringsidkare får ge bort varor till sina gäster om denne vill det.

- Gör det lagligt för näringsidkare att bjuda sina kunder på alkohohlaltiga drycker

TILLÅT CIGARETTER OCH VATTENPIPOR PÅ UTESERVERINGAR

Sedan 2019 riskerar en barägare att få betala vite om en gäst röker på uteserveringen. Inte ens vattenånga från vejpande eller vattenpipa får andas ut på uteserveringar. Dessutom ska ägaren tydligt skylta om rökförbudet. Lagen infördes med det uttalade syftet att rökning inte ska synas och allt som liknar rökning därför också bör förbjudas. Det saknas forskning som visar att passiv rökning utomhus är hälsovådligt. Det fanns tidigare rökfria uteserveringar innan förbudet, och skulle i högre grad finnas nu om förbudet avskaffades, för de som inte vill riskera att sitta bredvid en rökare.

14. Riksrevisionen, *Skatteverkets åtgärder mot svartarbete*, 2015, s.38.

15. Företagarna, *fel i personalliggaren får orimliga följder*, 2025.

I Norge, Danmark och Finland är det tillåtet att röka på uteserveringar, det bör det även vara i Sverige.

- Avskaffa förbudet mot rökning på uteserveringar

MINSKA BETYDELSEN AV DEN PERSONLIGA VANDELN

För att få ett serveringstillstånd prövas sökandens personliga och ekonomiska lämplighet. Försenade skatteinbetalningar eller tidigare konkurser kan leda till att den sökande inte anses vara lämplig, och därför inte får tillstånd att servera alkohol. Även brott som narkotikabrott eller trafiknykterhetsbrott kan leda till att serveringstillstånd inte beviljas. En rimlig ordning hade istället varit att pröva lämplighet i förhållande till tidigare serveringstillstånd, grövre brottslighet eller tidigare allvarliga misshandlingar gällande serveringstillstånd.

- Om man har haft ekonomiska problem i sin tidigare verksamhet, alternativt är fälld för brott som inte har med alkoholservering att göra, bör det inte påverka en bedömning om serveringstillstånd.

TILLÅT ATT TA MED SIG ÖL TILL TROTTOAREN

Kravet på att området för alkoholkonsumtion ska vara tydligt avgränsat och överblickbart gör gatorna betydligt mer sterila och tråkiga än vad de hade kunnat vara. I andra europeiska länder kan man utan problem gå ut med sin öl på gatan och umgås. Områdesbegränsningarna leder till rent absurda

situationer, där gäster ej får bära sin öl själva från baren till uteserveringen, alternativt att ens dryck inte får tas med in på toaletten.

I alkohollagen krävs det att serveringstillstånd ska omfatta ett avgränsat område som disponeras av tillståndshavaren. Det är idag tillåtet att dricka medhavd öl och vin på alla gator utanför restaurangerna och pubarna på Nytorget, men inte dryckerna en gäst köper på restaurangerna. Lagen är moralistisk och gör gatorna mindre roliga och dynamiska. Om en bars gäster eventuellt skulle störa omgivningen bör politikerna och tjänstemännen pröva den enskilda baren och situationen för en lösning. En bar kommer förstås fortfarande kunna ha egna regler om de ej vill att sina glas åker på vift.

- Avskaffa kravet på tydlig avgränsning och överblickbarhet av lokalen i alkohollagen

TILLÅT MER LJUDI CITY

Det största hotet mot en levande stad är de som bor i städerna, och som har fått en oskäligen makt av politiker. Anledningen till att Nytorget är knäpptyst efter 01.00 är att grannar inte ska riskera att bli störda av skratt och stöj i Stockholms innerstad. På andra sidan Södermalm, vid Mariatorget, ligger Sveriges äldsta gaybar Side Track. Baren har funnits sedan 80-talet, och har den senaste tiden fått fler klagomål på ljudnivån. Enligt ägarna är det i samband med att nya grannar flyttat in i området. För att inte bli tvingade att lägga ned verksamheten investerar därför Side Track i ljuddämpande renoveringar för 300 000 kronor. Tidigare har de slutat med DJ i källaren, för att försöka bli klagarna. En verksamhet som därav blir tråkigare på grund av klagande grannar.

I närheten fick även klubben King Kong stänga ned 2019 på grund av klagande grannar. HBTQ-puben Bitter Pills vid Hornstull fick också stänga samma år av samma anledning. Kägelbanan i Södra teatern fick

stänga ned sin konsertverksamhet, och Mose Backe har fått begränsa antalet spelningar på somrarna – allt på grund av klagande grannar. Enligt näringsidkarna är det främst nyinflyttade grannar som klagat på ljudstörningar. I andra länder är det också vanligt med differentierade ljudzoner, där ljudstörningar anses vara mer tolererbara inom vissa zoner. Södermalm generellt, men speciellt Nytorget bör tillåtas vara en levande plats även efter 01, trots eventuellt gnäll från grannar.

- Inskränk möjligheterna för nyinflyttade att klaga på befintlig verksamhet
- Inför differentierade ljudföreningsszoner – i Stockholms innerstad måste boenden räkna med ljud

AVSKAFFA HYRESREGLERINGEN

Genomsnittsåldern för att få ett förstahandskontrakt på Södermalm är 50,3 år med en kötid i snitt på 18 år.¹⁶ I SoFo är snittet troligen högre, på grund av att platsen är mer eftertraktad än många andra delar av Södermalm.

16. Kopsch, Hyresmarknad i kris: Hur unga förtorlar på hyresregleringen, Timbro 2024.

Tillsammans med de höga kvadratmeterpriserna för lägenheter blir det svårt för yngre att flytta in. En äldre stadsdel innebär tyvärr ofta en tråkigare stadsdel, med lägre tolerans för ljud som följd.

Hysesregleringen minskar också antalet hyresrätter, då incitamenten att hyra ut försvagas och ytor används mindre effektivt. Idag finns det stora hyreslägenheter som är kraftigt underprissatta, som leder till att bostadsytan inte används optimalt. I stället för att subventionera en stor våningslägenhet för höginkomsttagare, skulle den med korrekt prissättning som exempel kunna användas av flertalet unga som delar på lägenheten istället.

Hysesregleringen skapar incitament för ombildningar av hyresrätter

till bostadsrätter, då priset kan vara högre än vad det hade varit om lägenheten sålts som hyresrätt och investeringsobjekt. Hysesregleringen skapar inte bara incitament för ombildningar, men kan också leda till att bostäder byggs om till kontor, då näringslokaler inte omfattas av hysesregleringen.

Det hade kunnat leda till en mer varierad demografi på platsen, och de som inte kräver knäpptyst hela natten hade enkelt kunnat välja att flytta till en tystare plats.

- Avskaffa hysesregleringen

AVSLUTNING

Toleranta, optimistiska och framstegsvänliga måste vara slagorden för en höger som vill vinna tillbaka väljare i de större städerna. Ett utmärkt exempel på det är att förenkla för de lokala företagen samtidigt som man lämnar större utrymme för medborgarna att själva bestämma. Levande torg och gator, framgångsrika och innovativa butiksägare, attraktiva kvarter. Stadsdelar som påminner om de som man drömmer om på sydligare breddgrader. Där man inte blir utskäldd för att man tar med sig ölen själv, tar en cigarett på en uteservering, där öppettiderna på den lilla krogen kan variera, där bokförsäljaren eller frisören får bjuda på en konjak.

Högern bör sträva efter att vara ett alternativ till det kontrollerande samhället. Det vore en god kontrast till den repressiva vägen inom kriminal- och migrationspolitiken. Regeringen har haft ett fåtal förslag på den vägen under mandatperioden men tyvärr oftast slagit fel, som i danstillståndet och gårdsförsäljningen. Deras beslut att avskaffa matkravet kom-

mer att vara det förslag som gör störst skillnad, och som faktiskt kommer påverka hur lokaler används.

Det vore dessutom bra om de kom konkurrens från oppositionen. Centerpartiet har på lokalt håll i Malmö och Stockholm drivit på fler ett mer levande nattliv och för förenklingar för lokala företag. Det är dock ledsam samt att Miljöpartiet och Vänsterpartiet känner så stor skepticism mot mer frihet livsstilsfrågor. Det är vanligt att vänsterpartier i andra västländer brukar vara pådrivande i mindre klåfingriga politiker och för ett mer dynamiskt nattliv, och konservativa partier som är skeptiska mot mer frihet.

Verksamheter behöver gå runt ekonomiskt, och avgifter och krav blir särskild sten på börda för små företag med låga marginaler. Entreprenörerna ska inte behöva frukta för myndigheter, där smärre fel riskerar att stänga ned ens livsprojekt. Där ens främsta fokus ligger på att sälja så bra varor och tjänster som möjligt, och inte på att följa förordningar och ordningsstadgor. Det

leder inte bara till ett mänskligare samhälle, utan till högre produktivitet och ekonomiskt blomstrande. Ett samhälle där paragrafer reglerar tillvaron är omänskligt. Nytorget är

en av Sveriges mest dynamiska och borgerligaste platser, men kan bli betydligt bättre med frihetlig politik. Det skulle även andra torg tjäna på.

KÄLLOR

- Daunfeldt, Johansson, Westerberg, *Vilka företag bryter utanförskap bland utrikes födda?*, HUI Research, 2018.
- EFN, *Striden om Skånegatan*, 6/9 2025
- Fastighetsägarna <https://www.fastighetsagarna.se/fakta/om-fastighetsbranschen---statistik-och-fakta/boendeformer-i-sverige/> (hämtad 24/3 2026)
- Förenklingsrådet, *Avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol*, 2025
- Företagarna, <https://www.foretagarna.se/nyheter/riks/2025/oktober/fel-i-personalliggaren-far-orimliga-foljder/> (hämtad 24/3 2026)
- Glasbankens Hemlighet*, Sveriges Radio, 2003
- Hasselgren, Bodil, *SARA – staten, supen, maten och folket*, Centrum för Näringslivshistoria, 2018
- Kopsch, Fredrik, *Hyresmarknad i kris: Hur unga förlorar på hyresregleringen*, Timbro, 2024.
- Riksrevisionen, *Skatteverkets åtgärder mot svartarbete*, 2015, s.38
- Stockholms stad
<https://tillstand.stockholm/tillstand-regler-och-tillsyn/servering-av-mat/avgift-till-livsmedelskontrollen/> (hämtad 21/10 2025)
- Stockholm Stad
<https://vaxer.stockholm/projekt/sodermalm/kvarteren-runt-nytorget-blir-stadens-andra-stadsmiljozon> (hämtad 24/3 2026)
- Stockholms stadsmuseum, Instagram, Inlägg skapat 1/11 2024.
- Svensson, Mattias, *Så roligt ska vi inte ha det*, Timbro förlag, 2020.
- Tidningen Näringslivet, *Trots slopat danstillstånd – nu staffas företagare: "Blivit galet snett"*, 2024
- Vouge <https://www.vogue.com/slideshow/fifteen-coolest-street-style-neighborhoods> (hämtad 24/3 2026)

FRIA MARKNADER
PERSONLIG FRIHET
ÖPPNA SAMHÄLLEN